

Reactie namens Building Change op de Handreiking Vooroverleg Kerncentrales: Veranker aandacht voor kernafval en de herkomst van uranium expliciet in het vooroverleg

De [Handreiking Vooroverleg Kerncentrales](#) geeft een duidelijke beschrijving van het proces en de verwachtingen van de ANVS en initiatiefnemers. Wat volgens Building Change echter ontbreekt, is expliciete aandacht voor de maatschappelijke en internationale duurzaamheid van nucleaire energieproductie. Het samenwerkingsverband Building Change zet zich in voor beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling, dat wil zeggen dat er aandacht gevraagd wordt voor de internationale negatieve neveneffecten van Nederlands beleid. Wij doen daarom twee concrete voorstellen om het vooroverleg aan te scherpen en rekening te houden met de dimensie elders.

1. Breng kernafval vroegtijdig en expliciet ter sprake

In de huidige Handreiking komt de omgang met radioactief afval pas aan de orde bij het verlenen van de oprichtingsvergunning. Eenmaal als de vergunning is verleend moet het ontmantelingsplan goedgekeurd zijn door de ANVS. Gezien de discussies over veiligheid, langetermijnpact van kernafval en publieke zorgen zou dit onderwerp volgens Building Change al in het vooroverleg kunnen worden besproken.

Wij stellen graag voor om in het vooroverleg een verplicht bespreekpunt op te nemen over de omgang met kernafval. Daarbij moet onder meer worden ingegaan op de concrete strategie voor de (langdurige) opslag van radioactief afval, evenals op transparantie over de verwachte volumes, risico's en kosten die hiermee gepaard gaan. Gezien de risico's van kernafval voor mens en planeet is het essentieel dat dit onderwerp vanaf het begin serieus en transparant wordt besproken.

2. Maak de herkomst van uranium transparant en controleer of de winning maatschappelijk verantwoord plaatsvindt

In de huidige handreiking voor het vooroverleg ontbreekt aandacht voor de herkomst van uranium en de internationale toeleveringsketens die ten grondslag liggen aan de productie van kernenergie. Ook in het [Milieueffectrapport \(MER\)](#) ligt de focus nog veel op de milieueffecten binnen Nederland of de effecten op buurlanden. Dit kan leiden tot incoherent beleid: terwijl in Europa positieve milieueffecten worden gerealiseerd, vinden er averechtse milieueffecten plaats elders in de wereld. De [winning van uranium](#) vindt meestal plaats buiten Europa, vaak in landen waar aanzienlijke duurzaamheidsrisico's bestaan, zoals milieuschade, onveilige arbeidsomstandigheden en mensenrechtenschendingen. Een schrijnend voorbeeld is de uraniumwinning door het [Franse bedrijf Areva](#) in Niger, wat heeft geleid tot radioactieve vervuiling, gezondheidsproblemen en sociale uitbuiting.

Internationaal zijn er al instrumenten beschikbaar die dergelijke risico's kunnen helpen adresseren. Het [Verdrag van Espoo](#) en het bijbehorende SEA-protocol verplichten landen om ook milieueffecten in andere staten mee te nemen in hun besluitvorming. In de praktijk richt dit zich vooral op buurlanden zoals België en Duitsland, of op landen op de [officiële contactlijst](#) zoals Canada, Kazachstan en de Verenigde Staten. Opvallend is echter dat landen als [Niger](#) – waar een aanzienlijk deel van het mondiale uranium vandaan komt – niet

op deze lijst staan. Dit terwijl Nederland in het verleden wel uranium uit Niger geïmporteerd heeft. In 2023 importeerde Nederland voornamelijk [uranium](#) uit Kazachstan en in 2013 voornamelijk uit [Canada](#). De herkomst van uranium kan ook in de toekomst veranderen en daarom is het belangrijk dat ook toekomstige leveringsketens structureel getoetst worden op hun sociale en ecologische impact.

Hoewel het dus al juridisch mogelijk is om ook verre landen te informeren over substantiële milieueffecten, gebeurt dit in de praktijk bij mondiale ketens zoals uraniumwinning nauwelijks. Dit is een gemiste kans, gezien de ernstige sociale en ecologische gevolgen die ermee gepaard kunnen gaan. Daarom pleiten wij ervoor om in het vooroverleg een vast onderdeel op te nemen waarin de initiatiefnemer verplicht wordt om transparant te maken uit welke landen het uranium afkomstig is. Daarbij moet een beoordeling plaatsvinden op basis van milieuschade, arbeidsomstandigheden en mensenrechten. Verder bepleiten wij dat er ethische inkoopcriteria of due diligence-verplichtingen worden toegepast, vergelijkbaar met de eisen uit de Wet verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen.

Conclusie: Transparantie als uitgangspunt

Building Change pleit voor volledige transparantie rond grondstoffen en afval. Een duurzame energietoekomst mag niet afhankelijk zijn van milieuschade en mensenrechtenschendingen elders die buiten beeld blijven. Daarom vragen wij de ANVS om deze thema's een structurele plek te geven in het vooroverleg, zodat toekomstige kernenergiecentrales niet alleen technisch veilig, maar ook sociaal rechtvaardig en ecologisch verantwoord zijn hier en elders.